

Mirosław Karpiński

Akademia Zamojska

e-mail: miroslaw.karpinski@akademiazamojska.edu.pl

<https://orcid.org/0000-0002-7428-0063>

Sprawozdanie z sympozjum naukowego ku czci osoby i dzieła ks. prof. Andrzeja Maryniarczyka SDB pt. „Problem początku świata i człowieka a teoria *creatio ex nihilo*”, Akademia Zamojska, Zamość, 26 stycznia 2026 roku

26 stycznia 2026 roku odbyło się już po raz trzeci sympozjum naukowe poświęcone osobie, dziełu i myśli ks. prof. Andrzeja Maryniarczyka SDB (1950–2020). Tegoroczna edycja nosiła tytuł „Problem początku świata i człowieka a teoria *creatio ex nihilo*” i odbyła się w budynku rektoratu Akademii Zamojskiej przy ulicy Pereca 2.

Zgromadzenie prelegentów, gości i słuchaczy rozpoczęło się Mszą Świętą za duszę śp. ks. Andrzeja Maryniarczyka w Kościele Rektorálnym pw. św. Katarzyny Aleksandryjskiej w Zamościu. Następnie w rektoracie Akademii Zamojskiej nastąpiło uroczyste odsłonięcie tablicy pamiątkowej oraz nadanie sali konferencyjnej imienia ks. prof. Andrzeja Maryniarczyka SDB. Jest to jak do tej pory pierwsza i chyba jedyna sala konferencyjna w Polsce, nosząca imię tego wybitego polskiego kapłana, filozofa i wychowawcy.

Ksiądz Andrzej Maryniarczyk przez całe swe czynne życie akademickie związany był z Katolickim Uniwersytetem Lubelskim Jana Pawła II. W 1991 roku został zatrudniony na stanowisku adiunkta, a w 1995 roku otrzymał stanowisko profesora nadzwyczajnego KUL. W latach 1992–2001 kierował sekcją filozofii teoretycznej na Wydziale Filozofii. Od 1996 roku aż do przejścia na emeryturę (2020) pełnił funkcję kierownika Katedry Metafizyki na Wydziale Filozofii jako następcą o. prof. Mieczysława Alberta Krąpca OP. W kwietniu 2001 roku otrzymał tytuł i stanowisko profesora

zwyczajnego. Był założycielem i prezesem Societa Internazionale Tommaso d'Aquino, redaktorem naczelnym *Powszechnej encyklopedii filozofii* i *Encyklopedii filozofii polskiej*, autorem licznych artykułów naukowych i publikacji monograficznych.

Konferencję otworzył rektor Akademii Zamojskiej dr hab. Paweł Skrzydlewski, prof. AZ. Podkreślił, że:

Książd prof. Maryniarczyk należał do najwybitniejszych polskich filozofów. Był uczniem o. Mieczysława Alberta Krąpca i twórcą *Powszechnej encyklopedii filozofii*, wybitnym dydaktykiem i metafizykiem. [...] całym sercem oddał się pracy akademickiej i pozostawił po sobie wielkie dziedzictwo intelektualne. [...] szczególnym wkładem ks. prof. Andrzeja Maryniarczyka jest filozoficzna teoria *creatio ex nihilo*. Jak wyjaśniał, dzięki tej teorii możemy ustrzec się nie tylko wielu błędów, które niszczą kulturę [...], ale także [...] pozwala nam [ona] zrozumieć początek świata i człowieka [...] dostrzec pewne podstawowe atrybuty rzeczywistości, które sprawiają, że świat jest po prostu poznawalny i jest dla nas, jak mawiał Książd Profesor, księgą, którą możemy czytać.

Spśród zaproszonych gości głos zabrał przedstawiciel władz samorządowych, członek Zarządu Województwa Lubelskiego dr hab. Marcin Szewczak, prof. KUL. W swojej mowie stwierdził m.in., że upamiętniamy człowieka, który dla nauk filozoficznych zrobił bardzo dużo. Wyraził też swoją radość i aprobatę, że obecnie można rozwijać lubelską szkołę filozofii w Akademii Zamojskiej. W imieniu Zarządu Województwa Lubelskiego wręczył rektorowi Akademii Zamojskiej Laur Dziedzictwa Kulturowego w uznaniu za jego wkład w rozwój życia naukowego i kulturalnego regionu lubelskiego.

Moderatorem prelekcyjnej części sympozjum był dr hab. Ryszard Skrzyńiarz, prorektor ds. nauki i współpracy z zagranicą, kierownik Pracowni „Ośrodek Badań Biograficznych”. Pierwszy referat, „Wizja świata a koncepcja Absolutu”, przedstawił dr hab. Włodzimierz Dłubacz, prof. KUL. Poruszył w nim historię rozumienia i różne aspekty pragnienia poznania i poszukiwania przyczyn fundamentu świata zwanego filozoficznie bytem. Omówił dwie odmienne wizje świata, które w swej konsekwencji ukształtowały dwa tory kultury europejskiej – idealistyczną Platona i realistyczną Arystotelesa. Wskazał, że drogę realistycznego poszukiwania Absolutu kontynuował m.in. św. Tomasz z Akwinu, o. Krąpiec i ks. Maryniarczyk.

Następnie wystąpił dr hab. Tomasz Pawlikowski (Biblioteka Publiczna m.st. Warszawy) z referatem „Prawda a stworzenie”, w którym przedstawił wybrane aspekty rozumienia aktu stwórczego w historii filozofii z odniesieniem do poglądów ks. Maryniarczyka.

Kolejny referat, „Kultura chrześcijańska jako synteza greckiej *paidei* i rzymskiej *humanitas*”, wygłosiła dr hab. Imelda Chłodna, prof. KUL. Przybliżyła w nim historię pojęcia *paidei* oraz jej praktyczny wkład w formowanie kultury chrześcijańskiej, a także rzymskiej *humanitas* – jej dopełnienia w aspekcie spojrzenia na cel kultury

i w perspektywie chrześcijańskiego przeznaczenia człowieka. Podkreśliła przy tym, że ks. Maryniarczyk, poszukując syntezy antyku i chrześcijaństwa, zawsze twierdził, że chrześcijaństwo musi być nieodzownie obecne w kulturze, ma ją wprost przenikać, bowiem jedynie ono gwarantuje w pełni kulturę ludzką.

Z prelekcją „Studium metafizyki realistycznej ks. prof. Andrzeja Maryniarczyka SDB” wystąpił następnie dr hab. Paweł Gondek, prof. KUL. Przypomniał m.in. o wieloletnich głębokich studiach ks. Maryniarczyka nad spuścizną św. Tomasza z Akwinu, a przede wszystkim nad dziełem *Summa contra gentiles*, a także o wnikliwych studiach nad zagadnieniem transcendentaliów, a w konsekwencji nad teorią *creatio ex nihilo*.

Referat „Początek duszy ludzkiej w ujęciu ks. prof. Andrzeja Maryniarczyka” zaprezentował Arkadiusz Robaczewski (SGMK w Warszawie). Przedstawiając myśl filozofa, zaakcentował jego realistyczne spojrzenie na początek ludzkiego życia – człowiek od początku swego powstania istnieje jako forma substancjalna. Podkreślił także, że nie ma żadnej konkurencji pomiędzy przyczynowością biologiczną a stwórczą. Embryon jest zawsze człowiekiem o potencjalnych zdolnościach, a każdy człowiek od samego poczęcia jest osobą i posiada przyrodzoną z tego faktu godność, gdyż ma duszę. W konkluzji zaznaczył, że początek życia to byt a nie funkcja.

Temat „Dlaczego antropologia potrzebuje metafizyki?” przybliżyła dr Joanna Kiereś-Łach (KUL). Na gruncie antropologii filozoficznej uzasadniała, że człowiek, będąc bytem, jest równocześnie podmiotem – jego godność jako osoby jest równocześnie konsekwencją jego istnienia, a nie jedynie efektem jego działań. Zwróciła uwagę, że ten pogląd w swoich pracach konsekwentnie prezentowali o. Krąpiec i ks. Maryniarczyk. W końcowej części wystąpienia wskazała na granicę pomiędzy metafizyką, która stawia fundamentalne pytania o naturę rzeczywistości, wykraczając poza poznanie empiryczne, a współczesną humanistyką, która odrzuca metafizykę jako dziedzinę wiedzy i poznania. Zwróciła też uwagę na wynikający stąd kryzys antropologii filozoficznej, mający u swego podłoża pytania o istnienie człowieka: czy człowiek istnieje tylko jako zbiór procesów? Czy jest samoistnym podmiotem, czy tylko efektem i sumą swoich działań?

W drugiej części konferencji odbył się panel dyskusyjny zatytułowany pt. „O potrzebie filozofii realistycznej w kulturze”, którego moderatorem był Radosław Brzózka (IPN Lublin), a udział w nim wzięli, obok prelegentów, także: dr hab. P. Skrzydlewski, dr hab. R. Skrzyniarz, dr inż. Agata Waszek (AZ), Elżbieta Krzewska (AZ) i o. dr Władysław Chaim CSsR.